І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: в Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 79. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 26-го КВІТНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, APRIL 26, 1962 No. 79. VOL. LXIX.

КЕННЕДІ ЗАРЯДИВ СЕРІЮ АТОМОВИХ ПРОБ В ПОВІТРІ

Вашингтон. — 24-го квітня президент Кеннеді видав довго очікуваний наказ переводити пробні атомові експльозії в повітрі негайно, як лише будуть закінчені підготовчі праці і як буде сприятлива погода. Внаслідок цього пробні експльозії можуть початися вже в середу 25-го квітня, або в найближчих днях. Ці пробні вибухи мають тривати два або й три місяці, бо плянують випробувати від 25 до 30 бомб та іншої атомової зброї різної величини. Президентів наказ був опублікований Комісією Атомової Енергії, яка подала, що пробні експльозії відбуватимуться під командою ген. - майора А. Д. Старбирда, і що почнуться тоді, коли все буде готове при сприятливій погоді. Перші пробні вибухи будуть на англійському острові Різдва Христового, що є на 1.200 миль на південь від Гаваїв, коло рівника. Дальші атомові вибухи будуть над американським островом Джанстона, що віддалений на 600 миль на південний захід від Гаваїв. Там будуть відбуватися проби ракет на висоті 30-ох або і більше миль. Група осіб, яка потрібна до переведення експльозій, складається з 11,800 фахівців і вояків, які працюють на Атлантику від листопада 1961-го року. Президент Кеннеді отягався давати зарядження в справі нових атомових проб в повітрі, бо весь час сподівався, що Хрущов погодиться на контролю атомової зброї. Коли ж стало ясним в Женеві, що СССР протягає переговори, можливо на те тільки, щоб підготовитися до нових експльозій, як це було минулого року, Президент наказав почати пробні вибухи, щоб випробувати нову зброю, бо СССР минулого року перевів понад 50 експльозій, чим нарушив той балянс, який був між американською і совєтською атомовою зброєю. Фахівці домагалися, щоб ЗДА конче випробували нову атомову зброю, бо ще один совєтський обман в цій ділянці міг би довести до того, що СССР міг би перевищити ЗДА. СССР почав 1-го вересня нові пробні вибухи, неповідомивши про це нікого, хоч одночасно в Женеві велися переговори про контролю над атомовою зброєю. Внаслідок совєтського підступу Президент наказав 2-го листопада 1961-го року почати підготовку до нових атомових проб в повітрі. Президент сказав тоді, що ЗДА зроблять все те, що буде потрібне для безпеки цієї країни і всього вільного світу. Другого березня президент Кеннеді повідомив, що пробні експльозії почнуться при кінці квітня, якщо до того часу СССР не змінить свого неґативного становища в справі міжнародної контролі над атомовою зброєю. Представники СССР грозили, що і вони будуть переводити атомові випробування, коли ЗДА почнуть випробовувати нову зброю. Але це не настрашило Кеннеді, і він наказав нові атомові випробування. Американські бомби будуть різної сили: від найменших до 10-ох меґатонів. Один меґатон — це мільйон тонн вибухового матеріялу ТНТ. СССР минулого року випробував одну бомбу, що мала силу 55 меґатонів — 55,000.000 вибухового матеріялу ТНТ. Нові американське проби мають такі цілі: 1) Вивчення наслідків атомової експльозії високо в повітрі, головним чином їх вплив на радарові стації і на радіову комунікацію; 2) Випробування нової зброї, яка є менша від давнішої, але сила якої є більша в порівнянні з давнішою зброєю; 3) Випробувати такі атомові далекосяжні ракети, як Атлас, Титан, Мінутмен і Поляріс. Голова Спільної Конґресової Комісії Атомової Енергії конґресмен Чет Голіфілд заявив, що Президент „зробив важке і апрітшальне рішення", і що всі члени очолюваної ним комісії вповні підтримують зарядження Президента.

Запаси золота ЗДА становлять $16.6 більйона

Ню Йорк. — Відомий журналіст пресового концерну, Скріпса - Говарда Генрі Дж. Тейлор стверджує, що в дні 11-го квітня резерви золота в цій країні становили дол. 16.6 більйона, що є найнижчим станом впродовж останніх 22-ох років. Автор порівнує, що 21-го вересня 1949-го року ЗДА мали дол. 24.7 більйона, а всіх грошей тоді було в обігу тільки дол. 27.3 більйона. Тепер грошей в обігу є дол. 33 більйони, а на те є резерв золота тільки дол. 16.6 більйона. В 1949 році ЗДА винні були закордонним кредиторам тільки дол. 7.5 більйона, так, що на покриття доляра залишалося дол. 17.2 більйона. Тепер ЗДА винні закордонові дол. 18 більйонів. Але згідно з законом уряд мусить затримати дол. 11.5 більйона в золоті як підклад під валюту, так що на покриття довгів закордонові залишається тільки дол. 5.1 більйона. Европейські державні банки побоюються або девальвації доляра у відношенні до доляра або ембарґа на золото. Журналіст Тейлор закликає президента Кеннеді, щоб зменшив федеральні видатки і не збільшував федерального заборгування, інакше доляр тратитиме вартість в користь золота і чужі країни забиратимуть із ЗДА золото, недовіряючи долярові. Тейлор каже, що люди не радо признаються до помилок, але банкрутство доляра було б міжнародним банкрутством, тому „політика нових фронтів" повинна признатися до помилки і старатися про збалянсований бюджет.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** прийняв запрошення промовляти на закінченні шкільного року у Військовій Академії у Вест Пойнті, Н. Й., до тієї кляси, що цього року закінчує цю Академію. Президент перебуває у Палм Бічі на Флориді і приготовляється до конференції з англійським прем'єром Мекмілленом, що відбудеться при кінці тижня.

● **Акції сталевих компаній** почали спадати після того, як настала була криза в сталевій індустрії у зв'язку із збільшенням цін на сталь. Хоч сталеварні відкликали збільшення ціни, то біржа ще й досі не довіряє акціям сталевих компаній, уділи яких не є предметом зацікавлення покупців.

● **Американці Демократичної Акції** нарікають на уряд президента Кеннеді, що він в стейті Тексас підтримує кандидатуру колишнього секретаря фльоти Джана Коннеллі, хоч він виступає проти урядової політики так званого „нового фронту". Це діється тому, що Коннеллі є приятелем віце-президента Линдона Б. Джансона.

● **Славний протестантський** теолог 75-річний д-р Карл Барт прибув до ЗДА і в Шикаґовському університеті викладав 2,400 слухачам про те, що Бог є „не тільки Паном над людьми, але також і Їхнім Батьком, Братом і Приятелем". Він є таким Богом, яким виявив себе в Святих Євангеліях.

● **Нюйоркський ґубернатор** Нелсон А. Рокефеллер, промовляючи в готелі Валдорф - Асторія на зборах Т-ва Міжнародних Реклямових Аґенцій, домагався, щоб зорганізовано фронт всіх вільних народів проти комуністичного фронту в ділянці економіки. „Ми повинні спільно працювати, хоч ми конкуруємо між собою, — казав Рокефеллер, щоб комуністи мусіли стосуватися до нас, а не ми до них".

107,000 ОСІБ ІЗ ЗАПИТУВАНИХ ПІД ЧАС ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ ЩОЧЕТВЕРТОЇ РОДИНИ ПОДАЛИ УКРАЇНСЬКУ МОВУ ЗА СВОЮ МАТІРНЮ

Вашингтон. — Бюро перепису населення при Департаменті Торгівлі опублікувало перші дані про вислід перепису населення в 1960-му році. Із повідомлення виходить, що під час перепису зареєстровано 9,738,000 таких, що народилися поза Америкою, при чому 107.000 подали українську мову за свою матірну. Ці дані зібрано на 25-відсотковій базі, бо формулярі із запитами про місце народження та матірну мову одержувала під час перепису тільки кожна четверта родина. Найбільшою групою, що народилася поза Америкою, є англомовна, бо нараховує — 1.853.000 осіб. Черговою по величині групою є та, що говорить німецькою мовою, яку подали за свою матірню — 1.279.000. Третьою групою є італійська, яка нараховує — 1.226.000 осіб. В дальшому йдуть групи: еспанська — 767.000, польська — 582.000, жидівська — 504.000, французька — 330.000, російська — 277.000, мадярська — 213.000, шведська — 212.000, грецька — 173.000, норвезька — 141.000, словацька — 125.000, голляндська — 124.000, українська — 107.000, литовська — 99.000, японська — 95.000, чеська — 92.000, китайська 90.000, сербо-хорватська — 88.000, португальська — 87.000, данська — 80.000, фінляндська — 53.000, арабська — 50.000, румунська — 38.000, словінська — 32.000 і всі інші разом — 314.000. Як згадано, ці дані зібрано на 25-відсотковій базі, бо тільки кожна четверта родина одержувала запитники про місце народження та матірню мову.

Ґідо уневажнив вибори, уряд перебрав контролю над провінціями в Арґентині

Буенос Айрес. — Уряд президента Хозе М. Ґіда під натиском збройних сил таки мусів погодитися на те, щоб 24 квітня скасувати вибори з 18 березня, в яких перемогли були прихильники колишнього диктатора Хуана Д. Перона. Уряд зарядив, щоб військовики перебрали контролю над всіми 22-ма провінціями. Скасування виборів спричинило те, що 43 конґресові пости є не обсаджені, так само без ґубернаторів є 11 провінцій. Ці рішення уряду през. Ґіда свідчать про те, що уряд є під контролею військових провідників, які домагалися гострої акції проти пероністів, що йдуть разом із комуністами, щоб тільки здобути владу та дозволити Перонові вернутися до Арґентини. Перебрання урядом контролі над всіми провінціями відбулося спокійно, хоч давніше пероністи грозили громадянською війною, коли їх ґубернатори не зможуть перейняти влади в дні 1 травня. Уряд перебрав був контролю над 5-ма провінціями зараз після виборів ще за урядування президента Артура Фрондізі, який тепер перебуває в тюрмі за те, що не хотів зрезиґнувати.

Українці Ню Йорку візьмуть участь у Параді Льояльности в найближчу суботу

Ню Йорк. — З Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій, Відділу УКК метрополітального Ню Йорку, інформують, що традиційна Парада Льояльности, що її кожного року влаштовує патріотичне громадянство в противагу комуністичним демонстраціям першого травня, відбудеться в найближчу суботу, 28-го квітня, по п'ятій евеню в полудневих годинах. Як у минулих роках, так і цього року, українці візьмуть у цій патріотичній манифестації зорганізовану участь. Збірка української групи призначена на годину 1-шу по полудні при 94-ій вулиці і Медисон евеню. Українська група очолюватиме похід інших національних груп і тому Об'єднаний комітет закликає всіх громадян, зокрема молодь, до масової участи в цій манифестації.

● **Українська Вільна Академія Наук у ЗДА** влаштовує виставу Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської п. н. „Театр Шевченкового Слова". Літературне оформлення — Юрій Лавріненко. Вистава відбудеться в суботу 5-го травня 1962 р. о год. 7.30 веч. в будинку Академії, 206 вест 100 вул., Н. Й., біля Бродвею, зупинки підземки: 96 і 103 вулиці. Весь дохід з вистави обидва актори призначають на сплату боргу за будинок Академії.

Київський Ансамбль Українських Танцюристів почав свої виступи в Ню Йорку



Сцена із виступу київського Ансамблю Танцюристів

Ню Йорк. — У вівторок, 24-го квітня ввечері, тут у Метрополітальній опері відбувся інавґураційний виступ широко розреклямованого київського Ансамблю Українських Танцюристів під проводом Павла Вірського. Танцюристів спровадив відомий імпресаріо Сол Юрок. Деякі американські рецензенти, як напр. Волтер Террі в „Гералд Трибюн" і Джан Мартін в „Н.Й. Таймсі" з 25-го квітня, дуже високо оцінюють виведені танці, як і їх виконання. „Таймс" зокрема підкреслює в танцях національний характер, „що ним українці так гордяться". В рецензіях за малими вимками, немає вже тієї типової для американської преси плутанини українського з російським і совєтським. Інші газети, як „Дейлі Нюз", в листах до редакції друкують застереження проти комуністичної пропаґанди, що їй посередньо сприяють виступи підсовєтських артистичних груп в рямках підписаного в березні цього року договору про культурний обмін між Америкою і СССР. Ансамбль виступатиме в Метрополітен опері впродовж трьох тижнів і опісля відвідає ще ряд більших міст ЗДА і Канади.

Південний В'єтнам оскаржує Камбоджу у наїзді і вбивстві 52-ох осіб

Сайгон. — Південно - в'єтнамський уряд оскаржив уряд сусідньої Камбоджі, що загін камбоджійських вояків напав вночі на прикордонне в'єтнамське село, вбив 52-ох мешканців і поранив 22-ох та спалив 30 домів, після чого втік через кордон назад на територію Камбоджі. Між убитими є 12 жінок і 17 дітей. Ця подія скоїлась в минулу п'ятницю за 120 миль на захід від столиці Південного В'єтнаму. Південно - в'єтнамське міністерство закордонних справ запросило чужинецьких дипломатів — між ними американців, індійців, японців та індонезійців, щоб вони поїхали на місце нещастя та відвідали 9 ранених у шпиталі. Напасники мали білі й червоні турбани і говорили по камбоджійськи, але не мали військових уніформ. Проте заціліли селяни твердять, що вони пізнали деяких напасників, як вояків по другому боці кордону. Між різко антикомуністичним Південним В'єтнамом і нібито невтральною, насправді поплентацькою Камбоджею існує віддавна напружена атмосфера і Південний В'єтнам раз-у-раз скаржиться, що з Камбоджі переходять до Південного В'єтнаму комуністичні партизани. Тепер Південний В'єтнам улаштовує широкий здемілітаризований прикордонний пояс. Напасники були озброєні крісами й автоматами. Камбоджа заперечила закидам, але в'єтнамці переконані, що цей наїзд був запланований, як акт відплати за схоплення людьми з того села в жовтні мин. року двох вояків, що сторожили кордон Камбоджі.

Верховний Совєт „обрав" Хрущова знову на прем'єра СССР

АНДРІЙ КИРИЛЕНКО ВИСТУПАВ НА СЕСІЇ ВЕРХОВНОГО СОВЄТУ, ЯК ЧЛЕН ПРЕЗИДІЇ ЦК КПСС

Москва.—В другому дні нарад сесії Верховного Совєту СССР, що відбувається тепер у Москві, „переобрано" Нікіту Хрущова знову на прем'єра. Відбулося це „обрання" згідно із совєтським звичаєм, всіма голосами Верховного Совєту на пропозицію першого секретаря ЦК Комуністичної партії України Ніколая Подгорного, який в імені і Совєту Союзу і Совєту Національностей висловив „повне довір'я Хрущову, як прем'єрові і „просив" Хрущова подати склад нового уряду на затвердження. Водночас із цим „переобрано" Леоніда Брежньова на голову президії Верховного Совєту, значить нібито на „президента" Совєтського Союзу. Деякою несподіванкою для політичних обсерваторів було призначення до 33-членної президії Верховного Совєту колишнього голови цієї ж президії маршала Клима Ворошилова, засуджуваного донедавна за участь в антипартійній групі Молотова й „уласкавленого" Хрущовим під час 22-го з'їзду Комуністичної партії Совєтського Союзу. Сензацію в політичних колах викликала присутність на сесії Совєту, поміж членами президії ЦК КПСС Андрія П. Кириленка, українця з походження, що його у висліді 22-ого з'їзду здеградували були навіть із становища члена-кандидата цієї президії. Андрій Кириленко, який колись займав ряд видатних партійних становищ в Україні, від 1955 року є першим секретарем Свердловського обкому компартії, значить партійним керівником однієї з найважливіших індустрійно і з військового погляду областей СССР. Ніяких офіційних повідомлень в совєтській пресі про призначення Кириленка досі не було і тому думають, що відбулося це призначення останніми днями.

Виставка українських писанок в Бруклинській Центральній Бібліотеці

Бруклин. — Старанням голови 72-го Відділу Союзу Українок Америки, п-ні Марії Душник, дня 19-го квітня ц. р. відкрито виставку українського народного мистецтва та писанок в Бруклинській центральній публічній бібліотеці біля Проспект парку. На першому поверсі в дев'ятьох виставових вікнах розміщено майже всі зразки українського народного мистецтва та зокрема писанок, що стали атракцією публіки, яка масово відвідує бібліотеку, зокрема студіюючої молоді та учнів. Два роки тому пані Душник улаштувала виставку писанок в діточій кімнаті тої ж бібліотеки. Зібрано експонати з різних приватних збірок та музею централі СУА в Філядельфії. П-ні Душник мала в цьому допомогу від працівнички бібліотеки Сільвії Карп, а виставку уформила п-нна Леонор Бравн. Великий напис в англійській мові подає назву виставки, по боках є докладний опис українського народного мистецтва та писанок. Виставлено різні роди вишивок, різьби, кераміки, мідяних старих гуцульських хрестів, тарель, ваз і з трипільською обвідкою, ляльки в народних строях та писанки. На партері при головнім вході в двох великих вітринах є розміщена загальна релігійна виставка, між якою на окрему заувагу заслуговує хрест з Тернополя — 18-те століття з дописом: Західня Україна. Бібліотека відкрита від год. 10-ої рано до 9-ої ввечері, в суботу до 6-ої ввечері, а в неділю від 2-ої до 6-ої по полудні. — При зупинці підземки на стації Бруклинського музею виставку реклямують українські писанки на значках в кольорах, видання укр. Пласту в ЗДА.

Українець кандидує на радного міста Ірвінґтону



Іван Гозанич

Ірвінґтон, Н. Дж. — У виборах до Міської Ради цього міста, що відбудуться у вівторок, 8-го травня, вперше буде кандидатура українця, Івана Гозанича, відомого місцевого громадянина. Іван Гозанич народився в Америці, але добре володіє українською мовою та плекає українські традиції. Його батьки Теодор і Марія Гозанич є членами УНСоюзу. Місцеві громадяни: Адам Гординський, Франко Гозанич, Павло Заблоцький д-р Ілля Карапінка, Василь Качмар, Мирон Леськів, Михайло і Теодор Литвини, Михайло Матіяш та інші, зорганізували окремий громадський комітет, що піддержує кандидатуру Івана Гозанича на міського радного Ірвінґтону.

ГРОМИКО СКИДАЄ НА ЗАХІД ВИНУ ЗА НЕВДАЧУ ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

БАЧИТЬ „ПРОМІНЧИКИ НАДІЇ" У СПРАВІ ПОРОЗУМІННЯ ЩОДО БЕРЛІНУ

Москва. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико, виступивши у минулий вівторок 24 ц.м. з великою промовою на пленумі Верховного Совєту, скинув вину за дотеперішню невдачу Женевської конференції роззброєння та за невдачу переговорів про припинення атомових експериментів виключно на Захід. Громико твердив, що на Женевській конференції виявились дві групи і два підходи до справи роззброєння, при чому з прозорою демагогічною тенденцією тамошніх вісім невтральних держав-учасників зарахував до спільного з комуністами табору. Оці комуністичні учасники — СССР, Польща, ЧСР, Румунія і Болгарія — казав Громико, трималися давнього становища, що його ще Нікіта Хрущов пред'явив два і пів року тому на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, а саме — щодо загального і тотального знищення „всього воєнного апарату". Громико боронив той утопійний плян повного міжнародного роззброєння впродовж чотирьох років та запевняв, що „війна зникла б на завжди з життя людської спільноти після закінчення третьої стадії" за совєтським пляном. Громико додав, що такий договір можна б підписати „безумовно тільки за згодою і участю Народної Республіки Китаю", себто китайських комуністів. Цьому райдужньому совєтському плянові і „миролюбній" поставі комуністичних держав в Женеві Громико протиставив ЗДА й інші країни в Женеві. Зокрема таврував З'єдинені Держави, які спершу взагалі прибули до Женеви без ніякого конкретного пляну роззброєння, а щойно опісля більше місяця пред'явили „Зариси засадничих постанов щодо договору", ото ж також ще не плян договору. Громико повторив давні совєтські закиди, що ЗДА хоче не роззброєння під контролею, тільки контролю існуючого збройного стану для шпигунських цілей та зокрема, відкинув американську пропозицію, щоб поділити країни на зони й переводити в них тільки частинну льокальну контролю. Громико казав, що Совєти не бачать ніякої різниці в тому, що „з початком травня буде контрольована одна зона Совєтського Союзу та з кінцем травня інша", бо — мовляв, все одно та контроля буде переводитись з шпигунськими американськими цілями. Так само Громико скинув цілу вину за невдачу переговорів про припинення атомових дослідів на ЗДА, які нібито цілком без потреби вимагають інспекційно-контрольного міжнародного апарату, що стежив би за збереженням договору, замість задовольнитись — як цього хочуть большевики — „крайовими засобами контролі". Про власні совєтські ядрові минулорічні експерименти і про обман, що його тоді допустились Совєти, Громико не згадав ані словом.

З інших міжнародних справ він заторкнув свою недавню подорож до Югославії. Вистерігаючись будь-якого слова догани і критики на адресу Тіта і югославського комунізму, Громико говорив про „ідентичність" поглядів СССР і Югославії на проблему роззброєння та „дальший розвиток співпраці" між СССР і Югославією.

Поважну частину своєї промови він присвятив справі Німеччини й Берліну у зв'язку з своїми розмовами в Женеві з державним секретарем Діном Раском. Він назвав ті розмови „корисними" та признав, що „існують промінчики надії, що можна буде осягнути порозуміння" у справі Берліну. Однак водночас він повторив вимогу, що за згоду Совєтів і німецьких комуністів на свобідну комунікацію Західнього Берліну з Заходом Захід має відкликати свої військові гарнізони з Західнього Берліну, де були б „на обмежений час" стаціоновані „маленькі" частини невтрального війська і міжнародної поліції Об'єднаних Націй. Так само Громико з цілою рішучістю потвердив, що Совєти не вireклись свого рішення щодо підписання мирового договору з Східньою Німеччиною, як „суверенною" державою. Громико заявив, що з своїх розмов з Раском він виніс враження, що „американська сторона не бачить перешкод для поєднання справи вільного доступу до Західнього Берліну з вимогою респектувати суверенність Німецької Демократичної Республіки. Це крок вперед". — Західня преса у своїх перших коментарях підхопила ту заяву Громика про „промінчики надії" на мирне полагодження справи Берліну, як добру проґнозу для дальших східньо - західніх розмов в цій справі.

У СВІТІ

● **Британське судове слідство** в справі причин корабельної катастрофи, яка скоїлась 8 квітня 1961 року в Перській затоці, спричинивши затоплення 238 осіб, ствердило, що спричинниками того нещастя були ворохобники проти султана Мускату й Оману, які підкинули на корабель бомбу. На пасажирському кораблі „Дара" було тоді 819 осіб включно з залогою. 581 врятовано, але 238 згинули. Атентатчики, що їх не віднайдено, мстились саботажами на Англії, яка підтримувала названого султана.

● **Від 1 липня ц. р. в Англії** обов'язуватиме новий іміґраційний закон, що обмежує вільну до цього часу іміґрацію людей з усіх країн Британського Коммонвелту. Цей закон вдаряє по „колірових" країнах, автохтони яких, переселюючись масово до Англії, породили там неіснуючу до цього часу расову проблему.

● **Дружину генерала Равля Салана**, вождя Тайної Військової Організації французьких терористів в Альжирі, арештовану разом з чоловіком в законспірованому помешканні в місті Альжирі, перевезли також до Парижу й посадили до в'язниці, під формальним закидом користування пофальшованим пашпортом на чуже прізвище. Не відомо ще, чи будуть обвинувачувати її в участі в названій терористичній організації. Їх 15-річну донечку передано під опіку свояків у Франції.

● **В Салюццо в Італії** три молоді мужчини у віці 20 до 23 р. та собака одного з них дали себе добровільно спустити вглиб шахти на 1.000 стіп під землею, де вони мають перебувати 80 годин у найглибшій пітьмі, щоб студіювати на собі психологічні і фізіологічні наслідки життя в глибокій темряві. Вони мають обсервувати теж реаґування собаки на темряву. Цей експеримент переводиться в наукових цілях.

● **В Південному В'єтнамі** місцева армія у співпраці з американськими дорадниками і летунським персоналом працюють над створенням „здемілітаризованої смуги" на в'єтнамсько-камбоджському кордоні. Південні в'єтнамці віддавна твердять, що комуністичні партизани переходять до Південного В'єтнаму з „невтральної" Камбоджі. Тепер очищують прикордонний терен з партизанів і всіх таких природних та штучних криївок, які служать партизанським цілям.

● **У Варшаві** відбулась в минулу неділю урочиста церемонія для вшанування пам'яти 60.000 жидів, які згинули в повстанні жидівського ґетта у Варшаві проти німців в 1943 році. Покладено вінки і виголошено промови під пам'ятником на місці колишнього ґетта „За залізною брамою" та відбулась академія в театрі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Викривлений образ Америки

Генеральний прокуратор Роберт Кеннеді в минулий понеділок на бенкеті Ассошіейтед Пресс у Ню Йорку звернувся з закликом не тільки до приявних там журналістів, але й до членів уряду, конгресменів та сенаторів, письменників, мистців, артистів і професорів, щоб вони докладали більше зусиль для поширювання у світі правди про Америку. Признавши велику роботу, що її проводять американські пресові агенції і такі державні установи, як Інформаційна Агенція та „Голос Америки", Роберт Кеннеді ствердив водночас, що під час своєї недавньої подорожі довкола світу він був „приголомшений браком зрозуміння і фальшивими інформаціями, які існують про Америку у багатьох країнах".

Роберт Кеннеді навів цілу низку конкретних прикладів, з якими зустрівся в Індонезії, Японії й інших країнах, на доказ цілком фальшивого уявлення, яке там існує про Америку. У своїх розмовах із студентами, робітниками й інтелектуалами він раз-у-раз чув закиди, що Америка — це країна „монопольного капіталізму", що Америка підтримує аморальний колоніялізм, що Америка веде політику „грошового імперіялізму". Правда, ці закиди нерідко виходили від комуністів, які водночас боронили Совєтський Союз за його поведінку в Східній та Середній Европі, або відмовлялися від дискусії на цю тему. Але справа не у злобній комуністичній агітації, веденій за інструкціями з Москви. Во ось Роберт Кеннеді покликався на голос такого відомого приятеля Америки, як довголітній філіппінський амбасадор у Вашінгтоні, генерал Карльос Ромульо, який — відвідавши Кеннеді перед своїм від'їздом до Філіппін — перестеріг його, що Америку доти очорнюватимуть її вороги за кордоном, поки вона не розв'яже остаточно своєї расової проблеми по лінії конституційної рівности рас та повної свободи одиниць.

Роберт Кеннеді — це не перший видатний американець, який ствердив, що в широкому світі Америка не користується найліпшою славою. Говориться про це щорічно у Конгресі з нагоди ухвалювання допомоги закордонові, з пригадками, що більйонами, видатковуваними на цю допомогу, не з'єднано Америці приятелів. Авантюри, з якими зустрівся в Латинській Америці Ричард Ніксон, і неприхильна, а то й ворожа атмосфера супроти Америки на різних „невтральних" міжнародних з'їздах, потверджували, що наклепницька комуністична пропаганда має податливий ґрунт і не паралізується якстій протилежними доказами. Тому в останньому часі з різних американських кол лунають подібні голоси, як цей останній голос Роберта Кеннеді. Ось, наприклад Американська Рада веде від якогось часу кампанію за писання листів за кордон з правдивим вияснюванням американської системи і американського способу життя.

А втім, самої пропаганди замало, як замало й самих грошей. Ніде правди діти, поведінка деяких американських туристів за кордоном стала в значній мірі причиною насторожения супроти них збоку чужинців. Не тільки в азійських і африканських країнах, але й у Середній Европі вони поводились, а частинно й поводяться так, що викликають на свою адресу іронічні завваги про „долярових аристократів". Американці завжди грішили браком знання географії, історії, мови й культури інших країн та народів. З кращим пізнанням світу і його дійсних вартостей, американці з часом позбудуться своєї легковажної і образливої для чужинців поведінки. Тоді й легше буде протидіяти злобній ворожій пропаганді, легше буде ширити правду про Америку.

У стадії розкладу

Проблемі „високої комуністичної моралі" присвячені цілі сторінки в новій програмі КПСС. Безупину повторюється і підкреслюється там, що „комуністи протиставляють потворним егоїстичним поглядам і правам старого світу комуністичну мораль — найсправедливішу і найблагороднішу мораль, яка виражає інтереси й ідеали всього трудящого людства"; що „комуністична мораль в ході будівництва соціялізму і комунізму збагачується новими принципами, новим змістом"; що „в період переходу до комунізму зростають можливості виховання нової людини, яка гармонійно поєднувала б у собі духовне багатство, моральну чистоту" і т. д. Про „величезні досягнення" в установлюванні цієї комуністичної моралі в совєтському суспільстві говорили на 14-му з'їзді комсомолу і перший секретар його Центрального комітету С. Павлов, і перший секретар ЦК КПСС Нікіта Хрущов.

Прославляв цю мораль також комуністичний теоретик і секретар ЦК КПСС Леонід Іллічов, який стверджував, що „не зважаючи на всі труднощі у вихованні нової людини, завдання в цьому напрямку розв'язані вже успішно і партією і цілим совєтським суспільством".

Усім цим помпезним заявам суперечать не тільки факти із совєтської дійсности, але й заклики самих же таки Павлова, Хрущова й Іллічова до наполегливої боротьби, до випалювання розпеченим залізом таких „залишків минулого", як пияцтво, хуліґанство, „рвацтво" і дармоїдство. Проти важких „моральних і ідеологічних втрат", спричинюваних спекуляцією, хуліґанством, хабарництвом, крадежами та бюрократизмом, перестерігав Л. Іллічов у своїй промові з нагоди 92-их роковин з дня народження Леніна. Найбільш промовистою в усіх цих закликах є вимога названих партійних головачів, щоб широкі партійні маси, зокрема мільйонові ряди комсомолу, включалися в якнайтіснішу співпрацю з органами міліції, суду і прокуратури.

Якщо йде про сучасну мораль партійних і комсомольських мас, то вона не тільки далека до встановленого в програмах ідеалу, але й дедалі погіршується, чого доказом можуть бути щораз нові укази, спрямовані на боротьбу з крадежами, із спекуляцією, з хабарництвом, з фальшуванням статистичних даних, значить з проступками й злочинами, що в них активну й головну ролю відіграє совєтська партійна і державна бюрократія. В усі ж великі афери із спекуціями на мільйонові суми замішані завжди не рядові совєтські громадяни, але, як наприклад недавно в Киргизії, керівники підприємств і службовці державного апарату, головним чином партійці...

Щождо хуліганства і дармоїдства, то в обидвох цих типових для совєтської молоді явищах головну ролю відіграє комуністична еліта і бюрократія, поповнюючи ряди хуліґанів і дармоїдів своїми народженими вже за совєтського режиму нащадками. Найменше ж серед усіх тих хуліґанів та дармоїдів дітей бідноти і пролетарів з-поміж робітництва і селянства.

Як дуже поширилася в теперішньому „періоді переходу до комунізму" злочинність у совєтському суспільстві, говорить те, що в СССР в самому тільки 1961-му році розстріляно понад 200 осіб за всякого роду злочини. Ще більш промовистий в цьому відношенні факт, що в Москві, яка нараховує понад п'ять мільйонів населення, кожна десята особа залучена в боротьбу органів безпеки із злочинними елементами, значить, із хуліґанством, спекуляцією й іншими злочинами в столиці СССР бореться півмільйонова армія.

Про високий стан совєтської моралі ці цифри не свідчать. Навпаки, саме на їх основі можна говорити про безперервний, все глибший процес загнивання і розкладу совєтської системи.

ВАЖКІ ЗАВДАННЯ НОВОГО УРЯДУ ФРАНЦІЇ

Париж — У Франції дуже дивна ситуація. З одного боку всі невдоволені з потягнень де Голя, а з другого — він має за собою 75% виборців. З одного боку всі кричать, що він править недемократичними методами, а з другого — йому дають підтримку всі демократи. Про що це свідчить? На нашу думку, це свідчить, що таки він оправдано має підтримку трьох четвертин, якщо не більше, населення. Оправдано тому, що, хоч французи не люблять особистого авторитету, всі здають собі справу з того, що без авторитету де Голя Франції загрожував би хаос.

І це відчуття таке сильне, що проти нового прем'єра Помпіду не піднісся ні один голос, хоч повинен був піднестися. Не тому, що Помпіду має за собою якісь гріхи, а тому, що він репрезентує саме зміцнення особистої влади де Голя, відсунення на дальший план парляменту, який уже й так протягом двох останніх років не грає особливої ролі.

Помпіду ніколи не був членом парляменту. Це — „технік" першої кляси, колишній директор банку Ротшільда, технічний виконавець доручень всевладного боса і все, що хочете, але не символ парляментарного устрою. І зокрема компартія легко проковтнула цю пігулку, відкладаючи розправу на пізніше. Зрештою, всі вважають, що незабаром почнуться вибори, і тоді буде час на ідеологічні розмови та розгри, а тепер треба вивести Францію з преважкого положення, в якому вона перебуває у зв'язку з Альжиром.

Від перемир'я в Альжирі до миру — ще дуже далеко. Не розв'язано там не тільки проблеми ОАС, але й проблеми ФЛН, чи краще сказати АЛН, тобто підпільних партизанських відділів.

В Альжирі зорганізувалась тимчасова екзекутива, яка має провести референдум, але вона не має ніякої влади й ніяких засобів дії. Европейці не рвуться йти в місцеву збройну силу, що забезпечила б спокій, але й мусульмани також не рвуться. Тут обидві частини населення є предметом тиску двох протилежних сил.

На европейців тисне ОАС, яка ще має надію зірвати перемир'я. На мусульман тисне підпілля, яке хоче, щоб французи визнали його за єдиний чинник порядку. Це для підпілля дуже важно, бож війну воно виграло, але не виграло миру. Державне життя в Альжирі ще треба щойно збудувати, треба побудувати політичний уклад сил. Адже провід підпілля є нині єдиною організованою силою. Але в мирних умовинах не так легко охопити загал. Появляються різні тенденції і з ними треба буде давати раду. Життя в нормальних обставинах дуже різниться від життя в умовинах підпільної боротьби.

Альжир перебуває в повному хаосі і вивести його з того хаосу нелегко. Колишня влада не має ніякої сили — ні в місті, ні на селі. Податків ніхто не платить, поліції, що тримала б ситуацію в руках, нема. Стара влада відійшла, нова не прийшла. На селі владою є все ще підпілля, яке збирає „податки" у вигляді харчів, грошей та одягу. В місті підпілля тримає в своїх руках мусульманські квартали, яким не може дати засобів до життя. Европейські квартали перебувають під терором ОАС. Військо і поліція тримають свої квартали, але властивої адміністрації нема. Всі на щось чекають.

Чекають на чудо. Але на чудеса важко розраховувати. Треба скорше сподіватися повільного приверження порядку. Але на базі якої сили? Тимчасової екзекутиви? Та ледве чи вона дасть собі раду без якогось потрясення, без якогось спектакулярного потягнення. Ми вже писали, що військо слухає наказів уряду. Поліція завжди слухала. Але ніхто не поспішає масакрувати европейське населення, яке підтримує ОАС. Спертися на мусульманах і дозволити, щоб вони „наводили порядок" в европейських кварталах? Можна собі уявити, як би це виглядало.

Нема ясного укладу політичних сил і в метропольній Франції. Але тут є порядок. В обличчі майбутніх виборів партії мусять переорганізовуватись. Інакше, припускають, де Голь заведе англійську виборчу систему, і це означатиме примусову ліквідацію сучасних політичних середовищ. Завдання Помпіду — бути переходовим урядом. Переходовим щодо чого? До приверження повної демократії, до зміцнення особистої влади де Голя чи до хаосу, коли б де Голь нагло помер?

Важко сказати, що встигне зробити Помпіду. Але першим його завданням буде завдання, так би мовити, технічного порядку: виведення на чисту воду альжирської проблеми. Всі йому тут бажають найкращих успіхів. І на успіхи всі чекають, бо ось сьогодні в Альжирі вбито 50 людей більше, як бувало в часи найбільшого напруження підпільної боротьби.

Але це далеко не все. Я не хочу бути цинічним і не думаю казати, що 50 убитих денно — це не важно. Проте, ще важніше те, що Франція роздерта трагічно, а в Альжирі накопичується страждання і ненависть. В Альжирі відбувається страшна драма, яку треба чимскорше скінчити. Хто читав стенографічний запис процесу Жуго, той не міг не відчути глибини цієї драми. Виявилася вона найглибше в сльозах вдови по письменникові Камюсові, яка заявила: „Я себе завжди вважала за француженку, тепер же я наполовину француженка, наполовину альжирка. І що я маю робити?"

Певно, іншого виходу не було. Ми завжди стояли за те, що альжирська війна мусить скінчитися самостійністю Альжиру. Але не можна закривати очей на драму французів і навіть багатьох мусульман, які носять відзначення французької армії, проливали кров за Францію. Це зовсім не те саме, що було у нас. У нас був не той уклад життя. Ми були примусово, наприклад, громадянами польської держави, чи тепер наші брати є примусово громадянами СССР. Позбутися того громадянства — це ніяка драма. Але в Альжирі інший підхід до справи. Там ще февдальні відносини, там патерналізм. Там той, хто був льояльний до французів, боровся проти підпілля, має кров на руках. Французам треба перейти — внутрішню революцію. Все це страшенно боляче, а затягання драми робить все ще болючішим.

Треба не знаю якої мудрости, щоб усе це привести до ладу. Мудрість мусить бути збоку французів, французького уряду й мусульман, а зокрема проводу підпілля. Підпілля виявило мудрість у підписанні перемир'я. Дай, Боже, щоб воно його виявило у довгій праці укладання нового життя. Якщо підпілля під цим оглядом не допише, годі заздрити Помпіду!

О. Д-вич

ГОЛОД НА КНИЖКУ

Про те, який він великий в Україні, можна довідатися із передової „Радянської України" з 10-го квітня п. з. „Сільська Бібліотека". В ній, між іншим, читаємо:

„На селі стає все більше й більше читачів. Кожен колгоспний трудівник тягнеться до книжки, отже життя ставить вимоги збагачувати фонди сільських бібліотек... Треба повністю використати кошти місцевих бюджетів, асигновані на книжки для бібліотек. Та є й інше джерело їх поповнення. Чому б Міністерству культури УРСР разом з Центральним Комітетом ЛКСМУ не виступити з ініціятивою збору книг для села у місті?"

Цим виразно стверджується, що фонди сільських бібліотек бідні, а одною із причин цього є те, що фондів, які приділяється на закуп книжок, не використовується. Чому не використовується? На це є свої причини.

Але книжкові фонди сільських бібліотек бідні не тільки своєю кількістю, а й якістю.

У тих бібліотеках є, напевно, всі ті видавані величезними накладами брошури із звітами, промовами партійних лідерів, описами „передового досвіду" свинарок, доярок і механізаторів, але того на селі ніхто не читає, бо всі ті матеріяли подається через радіо, друкується в газетах, а крім того хмари партійних агітаторів „роз'яснюють" їх людям на мітинґах до зануди.

Тож не їх шукає в сільській бібліотеці „колгоспний трудівник". Він шукає книжок, читаючи які хоче бодай на часину забути про всі ті звіти, пляни, про свої власні клопоти, зокрема ж шукає книжок із своєї рідної культури, щоб відпочити духом.

Але власне тих книжок у бібліотеках немає.

Як ми вже у нашій статті „Макулятура — не культура" згадували, книжки, що стосуються української культури та оригінальні літературні твори в українській мові, головно ж давніші, друкується в Україні зовсім малими тиражами, яких не вистачає навіть на те, щоб кожній бібліотеці дістався хоч один примірник. І хоч в підсовєтській пресі часто нарікають на такий стан, все це нічого не помагає. Наклад книжок не збільшується поза певну встановлену межу, творів не перевидають, коли наклад вичерпаний, просто тому, що Москва „суверенній" Україні на це не дає дозволу, а сама Українська ССР не може рішити, в якому накладі яку книжку видавати.

Отже, щоб дістати книжок, яких українське село потребує, „Радянська Україна" радить жебрати, збирати їх по містах. І це має діятись в культурному секторі, у республіці, про яку совєтські лідери заявляють, що вона на різних відтинках вже перевищила — Америку!

Наскільки ж реальний задум збирати по містах книжки для села?

Про це найкраще свідчать такі повідомлення з „Радянської України":

„Цей почин народився у Недригайлові на Сумщині. Працівник міліції, тепер пенсіонер, Сахно, запропонував створити при районній бібліотеці фонд громадського користування книгами. Ту ініціятиву підтримало багато жителів районного центру, які мають особисті бібліотеки. Кожний з них заповнив картку, в якій зазначив свою домашню адресу і які книги у нього є. Читач, прийшовши у бібліотеку, після ознайомлення з картотекою, звертається з приводу книги, яка його зацікавила, безпосередньо до її власника. Корисний почин поширився і в селах району. Високу оцінку дали йому видні діячі радянської літератури. На адресу тов. Сахна до районної бібліотеки від ряду письменників надійшло понад 100 книг з дарчими написами. Поет Микола Грибачов, наприклад, надіслав двотомник своїх віршів, книгу „Подорожі" і в листі пише: „В особистій бібліотеці, якщо вона створена не для показухи гостям, книги мають високу цінність. Але цінність ця збільшиться незмірно, коли й особисті бібліотеки відкриються для ширшого користування. Поздоровляю Вас і Ваших товаришів з Вашим чудовим новаторським почином, який, безумовно, відзначається комуністичними рисами. Від душі бажаю успіху". А от що пише український письменник Петро Панч: „Вітаю Вашу ідею користування книгами на комуністичних началах. Це ще одна цеглина у створюваний храм нового суспільства. Посилаю для недригайлівської бібліотеки мою повість". Серед книг, надісланих у дар недригайлівським книголюбам, твори Миколи Тихонова, Максима Рильського, Олександра Прокоф'єва, Мірзо Турсунзаде і інших".

Очевидно, що такий „новаторський почин" знайшов зараз своїх наслідувачів: 200 мешканців села Рубіжного, Луганської области, віддали свої книжки для загального користування читачам бібліотек, а на Одещині вже створено 100 таких „комуністичних бібліотек". Подібних повідомлень у совєтській пресі є чимало.

Почин Сахна і наслідування його ініціятиви показують, що по містах України є також голод на книжку, так само, як і на селі. Тому ледве чи жебрацтво, яке пропонує „Радянська Україна", дасть великі успіхи. Очевидно, „Радянська Україна" не відважилася виступити з домаганням збільшити наклади українських книжок.

Одначе, почин Сахна — напевно диктований згори — має й інші цілі. Передусім, він дає змогу органам безпеки взяти на облік всі книжки, які є у приватній власності. Подруге — передача приватних бібліотек у загальне користування дасть змогу поступово зліквідувати в приватних бібліотеках книжки української культури. Отже, добру українську книжку треба буде шукати із свічкою в Україні.

Письменники схвалюють цю ініціятиву, навіть свої книжки дарують для загального користування. Але своїх бібліотек не рушають. Їм, як упривілейованій групі, можна мати в особистій власності і бібліотеки і багато інших речей.

(абв.)

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

Ще про голод в Китаї

З приводу листа до редакції п. М. Каплистого („Свобода" з 13-го квітня ц. р.) мушу дати кілька вияснень.

Безперечно, кожні дані в часописних статтях можна заперечувати, хоч не на тій основі, на якій заперечує їх п. Каплистий: „інформації, подані без зазначення джерел, дають підставу комунофілам і їхнім поплентачам обвинувачувати пресу в неправдивості інформації".

Хай комунофіли заперечують і називають брехнею статті і коментарі у вільній пресі. Вільна преса дає правдиву інформацію, хоч може помилятися, коли йде про країни під червоною контролею, де правду трудно знайти, де брешуть уряди і бреше їх статистика.

Як автор своїх статтей, мушу заявити, що обґрунтовую свої висновки і твердження на вірогідних інформаціях із багатьох джерел, головно друкованих, а при їх аналізі користуюся також персональними спостереженнями або відомостями знаних мені авторитетів.

Твердження Трогана такі ж вірні, як і багато інших друкованих в часописах, але часом безкритичні. Я вже не раз писав про Китай, як про країну величезних просторів, заселених сотками мільйонів люду. — Конкретно, де Торган візьме рибу в західніх просторах Китаю, де часто бувають посухи, де обмаль річок? Або в гірських районах, куди її тяжко довозити, де не було й немає холодилень? Які бісквіти або тісточка китайці їли або їдять? Хіба по містах вживали їх колись заможні люди у свята. Щоденна їжа китайців — риж, а на півночі — борошно, гаолян, чумиза і головно городина.

Де взяти китайцеві 2 унції свинини, коли, як пише п. Каплистий, посилаючись на Трогана, „вівці, свині, птиця в Китаї зникли, а собак і котів вважають за цінну поживу"?

Важливе те, що постійне напівголодне або голодне існування приводить людей до апатії, про яку я згадую в своїй статті, посилаючись на твердження п-і Перл Бак, відомої письменниці, що довго жила в Китаї.

Щождо надвишки американської сільськогосподарської продукції, то тут подав я загальну суму харчових продуктів, які можуть бути вислані з країни, а не запаси їх взагалі. Якщо п. Каплистий має ті цифри, то хай буде його правда, не буду перечити, бо я не є знавцем в тім ділі.

І. Світ

І ТІЛЬКИ ПОДВИГ...

Ті, що народжуються
    раз у століття,
Умерти можуть кожен день.
Кулі примхливі,
    як дівчата, —
Вибирають найкращих.
Підлість послідовна,
    як геометрія, —
Вибирає найчесніших.
В'язниці гостинні,
    як могили, —
Вибирають вільних.
Криваві жоржини ростуть
    над шляхом у вічність.
Тріпочуть під вітром
    короткі обривки життя.
І тільки подвиг
    людського духу
Доточить їх до безвмертя.

ЛІНА КОСТЕНКО

Марія Туркало

ПАНЬКО КУЛІШ

У другій половині 19-го століття, після смерти Шевченка, найвизначнішою постаттю та провідником усього культурного українського руху став, без сумніву, Пантелеймон Куліш. В його літературній спадщині є багато творів поетичних, прозаїчних, етнографічних, історичних та критичних, а також чимало перекладів на українську мову різних клясичних творів европейських авторів — Шекспіра, Байрона, Гайне, Шіллера, Гете та інших.

У постаті Куліша українська культура мала енергійного та невтомного працівника, хоч оцінка його творчости та його особи викликала багато різних, часом цілком протилежних думок. Мабуть, ні про одного з наших письменників не написано так багато праць і критичних та біографічних статтей, як про „несамовитого Панька", як його поза очі називали. Уже одне це свідчить про його особливу ролю в українському житті.

Панько Куліш народився 7 серпня 1819 року в містечку Малий Вороніж на Чернігівщині, у родині козака. Вчився в новгород-сіверській гімназії, але не скінчив її і, як вільний слухач, вступив до Київського університету.

Вдома малий Куліш ріс у козацькому оточенні; перед вступом до гімназії зовсім не знав російської мови, і в гімназії мав з нею великий клопіт. Переїхавши до Києва, молодий Куліш також потрапив до українського оточення. Особливий вплив на його світогляд і дальшу працю мав ректор університету проф. Михайло Максимович. Його етнографічні праці зацікавили Куліша і скерували в цьому напрямку всю його роботу.

На літературній ниві Куліш уперше виступив 21-річним юнаком, друкуючи свої оповідання на сторінках альманаху „Киевлянин".

1847 року Куліш одружився з панною Олександрою Білозерською, сестрою редактора „Основи" Василя Білозерського. За боярина на їхньому весіллі був Тарас Шевченко.

Розумна, освічена та енергійна молода Кулішева мала великий вплив на свого чоловіка. Вона сама писала під псевдонімом Ганна Барвінок оповідання та повісті, здебільшого з сільського життя і в тих творах виявила глибоке знання українського села. Тематика її творів в основному — жіноча доля.

Ще в 1843 році Куліш надрукував велику поему „Україна", написану в стилі народних дум. У передмові до цієї поеми Куліш писав, що, на його думку, є тільки два народи, що створили народний епос: греки та українці. Але, на жаль, з українського епосу матеріялів збереглося дуже мало, і Куліш поставив собі за мету відтворити цей епос. В епілозі до поеми „Україна" він пише: „Не було в світі люду одважнішого і славнішого над греків і козаків; нема ні в кого й пісень луччих... отож і думалось, щоб зложити з них таку книжку, як Гомерова „Ілія-да".

Куліш задумував написати цілу історію України в стилі народних дум, і ті думи, яких він не міг знайти в народній творчості, компонував сам. Але замір цей йому не вдався; критика його сучасників, а також і пізніша (як ось, наприклад, проф. Микола Зеров у своїй статті) оцінюють цю поему майже неґативно. Професор Зеров пише: „Задум показався досить фальшивим, а мистецька вартість доволі незначна. Для поеми не минулось даремно сполучення в одному творі завдань поетичного та етнографічного. Сумлінність етнографа примусила Куліша якнайближче наслідувати „старі словеса" та поважний склад козацьких дум, але тим самим він зв'язав собі руки, як поет". („До джерел", 1943).

Проте, коли ця поема не має високого мистецького значення, то, як історик та етнограф, Куліш виявив себе в ній, як великий знавець.

Період праці над поемою „Україна" характеризує Куліша, як романтичного козакофіла. Цей напрямок тоді був наївний майже серед всіх українських культурних діячів, що їх чільним представником був у першу чергу Шевченко. Пізніше Куліш змінив свої погляди на козацтво і цим самим, за влучним висловом одного з його критиків, „кинув рукавичку" всьому українському громадянству...

У 40-их роках минулого століття Куліш знайшов копію рукопису козацького літопису, який, поруч із кількома іншими літописами, ліг в основу української, зокрема козацької історії, — так званий „Літопис Самовидця". У цьому літопису описано так звану Чорну Раду в Ніжені 1663 року. Це дало Кулішеві привід написати під тією ж назвою історичну повість, уперше видану друком 1857-го року.

Докладно вивчивши козацький літопис, Куліш, очевидно, перейнявся поглядами автора на низове козацтво, і ці погляди, висловлювані раз-у-раз по всіх майже дальших Кулішевих творах, стали причиною розладу та незгоди між Кулішем і тодішніми українськими діячами та вченими. Що далі, то неґативніше ставився Куліш до Козаччини й Шевченка, як її співця. Він віддає перевагу полякам в їх культурній роботі в Україні, а Козаччину вважає за „колюче бодяччя" на українському ґрунті, опоетизовуючи натомість українське міщанство, що вже в 16-му стол. створило в Україні братські школи і фактично провадило культурне відродження України.

Перед цим переломом у його світогляді Куліш дуже високо цінив Шевченка і був його близьким приятелем. Куліш один з перших охарактеризував Шевченка, як національного пророка. Над труною Шевченка Куліш, як один з найближчих до нього людей, виголосив прекрасну промову й сам накрив йому очі червоною китайкою. У своєму вірші „До брата Тараса на той світ" Куліш писав:

Чи мені по тобі сумом
    сумувати?
Чи твою роботу взяти
    докінчати?

Але пізніше, кинувши виклик всьому українському громадянству критичним ставленням до Шевченка, Костомарова та Козаччини, Куліш друкує статтю „Мальована Гайдамаччина", в якій гостро осуджує гайдамацькі рухи.

1876 року заборонено в Росії українське друковане слово. Обурений цим Куліш зрікається російського підданства і переїздить до Галичини.

У своїх працях того періоду він закликає українське громадянство до співпраці з поляками й до праці для добра України. І хоч про Шевченка він знову пише в позитивному дусі, називаючи його „мучеником чоловіколюбства", але за Козаччину та Гайдамаччину докоряє всьому українському народові й

(Закінчення на стороні 4-ій)

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

ПИСАНКА НА ЗУАДИ

УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ!

З нагоди радісного свята Воскресення Христового, Екзекутива і вся Дирекційна Рада Злученого Українського Американського Допомогового Комітету бажає усім українцям в Америці гарних святкувань, багато щастя і всього добра. Екзекутива і Дирекційна Рада ЗУАДКомітету говорить до Вас теж в імені всіх тих, які звертаються до ЗУАД Комітету в справах допомоги: матеріяльної, правної, чи допомоги в переселенні. Тому теж пригадуємо про давню нашу традицію — про пожертву на добродійно - харитативні цілі ЗУАДКомітету у виді ПИСАНКИ з нагоди Великодня.

Від 1944 року, коли то вся українська суспільність в Америці створила ЗУАДК, ця наша єдина незалежна українська допомогова установа виконала велику історичну працю. Допомога ЗУАДКомітету рахується у мільйонах долярів, переселенча акція увінчалась переселенням сотні тисяч українців до заокеанських країн поселення. Не зважаючи на цю велику виконану працю, ЗУАДК і далі потрібний. В Европі ще залишились українці, які потребують допомоги ЗУАДКомітету. ЗУАДКомітет — це сьогодні офіційна допомогова установа, визнана урядом ЗДА, зв'язана міжнародними договорами з правом діяльности в різних країнах вільного світу. Теж існування цієї єдиної української офіційної допомогової агенції має не лише значення для сьогоднішнього дня, але її значення може ще збільшитись у майбутньому.

ЗУАДКомітет не має під сьогоднішню пору потрібної фінансової бази для своєї діяльности. Цю фінансову базу повинні запевнити нашій установі українці у вільному світі. Щоб затримати діяльність ЗУАДКомітету, перед яким ще нові завдання, що при зміні обставин можуть зрости до велетенських розмірів, щоб затримати Представництво ЗУАДКомітету в Европі, що є форпостом діяльности нашої установи, щоб продовжувати ту потрібну допомогову діяльність, якої постійно вимагають українці, що залишились в Европі, ЗУАДКомітет потребує фондів. Тому то Екзекутива і Дирекційна Рада Злученого Українського Американського Допомогового Комітету звертається з гарячим закликом-просьбою до всіх українців в Америці:

Пришліть свою ПИСАНКУ на харитативну акцію ЗУАД Комітету на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
5020 Old York Road
Philadelphia 41, Pa.

Екзекутива ЗУАДКомітету порішила, щоб не спричинювати додаткових коштів, не розсилати спеціяльних закликів, ні збіркових лист. Але Екзекутива ЗУАДКомітету вірить, що наші громадяни самі розуміють важливість діяльности ЗУАДКомітету, потребу продовження цієї праці і відповідальність ЗУАДКомітету перед майбутнім і тому самі самочинно пришлють свою щедру ПИСАНКУ, яка повністю призначена на допомогу тим українцям, які допомоги потребують.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Екзекутива ЗУАД Комітету:

д-р Володимир Галан — президент, д-р Матвій Стахів, Роман Слободян, адв. Михайло Пізнак і п. Катерина Пелешок — заступники президента, ред. Василь Мудрий — екзекутивний директор, п. Павлина Різник — секретар і інж. Іван Харамбура — касир.

Контрольна Комісія:

ген. Олександер Загродський, Василь Довгань, Іван Іванчук, д-р Володимир Михайлів, д-р Ярослав Падох і ред. Іван Кедрин.

Дирекційна Рада:

Антін Батюк, Теофіль Бак-Бойчук, Володимир Боровик, Дмитро Василащук, Олександер Галелюк, п. Катерина Гульчій, ред. Антін Драган, інж. Степан Куропась, Іван Поритко, п. Анна Сивуляк, Андрій Шекерик, Тарас Шпікула, Роман Шраменко, Йосип Харина, Мирон Утриско й Олександер Яремко.

ВЕСНА Й ВЕЛИКДЕНЬ

(Квітневе число „Веселки")

Гомінкий передзвін великодніх дзвонів вітує світові Світлий Празник Воскресіння Христового й прихід весни, що пробуджує природу з зимового сну до нового життя. Ці дві радісні події становлять основні рямки квітневого числа „Веселки", що завітає до дітей у живих весняних кольорах, щоб разом із ними при гомоні розколиханих дзвонів, співах „Христос Воскрес!" та звуках гагілок-веснянок відсвяткувати радісно Великдень та привітати гучно весну.

Невідлучне поєднання цих двох подій передав у вступному вірші „Весна й Великдень" Р. Завадович, що разом з віршем Діми „Великдень", К. Перелісної „Розквітла в полі квітонька", М. Маморського „Добридень, квіточко" та його ж оповіданням за Юшком „Стрілецька писанка" становлять цикл весняно - великодніх матеріялів. Доповнює цей цикл вступна ілюстрація Галини Мазепи „Перша квітка", що зображає хлопчика, який ніжно вітає пролісок, та скомпонована П. Холодним із великодніх мотивів рямка, що замикає чолові сезонові матеріяли на третій сторінці журналу.

Весняна тематика продовжується у природознавчому оповіданні Влодка з Гаїв „Медуня" (графічне оформлення П. Холодного) з життя бджіл та в оповіданні для дітей меншого віку Л. Полтави п. н. „Пригоди червоного м'ячика" (ілюстрр. Е. Козака). Це погідне оповіданнячко з виразними виховними елементами та зі згадкою про Чорне море є переходом - мостом до країзнавчого циклу про Чорномор'я золоте...", інформативної статтейки В. Д. „Надчорноморська низовина" та кількох світлин з тієї оригінальної частини України. Чорноморський цикл замикає розповідь читачки „Веселки" Іні Гікавої п. н. „Чорне море у Шевченка". У квітневому ч. „Веселки" маємо ще й інших авторів - дітей, а саме поміщено малюнок крейдками Всеволода Гірки до вірша Т. Шевченка „Мені тринадцятий минало...", і великодне курятко до святкових побажань, лінорит роботи Ігоря Микитина.

Дев'ята казка „Громадки добродушка Дадка" розказує про „найстрашнішу в світі війну", яку повели гномики проти жуків - шкідників в обороні „всього, що росте, цвіте і до сонця всміхається". Ілюстрації до „Дадка" виконує мистець П. Холодний, який після смерти ілюстратора цієї казки сл. п. М. Бутовича, взяв на себе цей обов'язок.

З інших матеріялів, які йдуть з продовженням, вміщено два розділи „Пригод Вовка Неситого" О. Вілоусенка з ілюстраціями В. Цимбала та закінчення розділу „Три Богдани" з історичної казки „Богдан, козак - характерник" Р. Завадовича — П. Холодного.

З дрібних матеріялів читачі знайдуть загадки - розваги, кореспонденцію з дітьми та дописи з дитячого життя з фотами.

Наступне число „Веселки", що вийде напередодні 25-ої Конвенції УНС, яка буде, між іншим, цікавитися й справами журналу, міститиме дитячий привіт делегатам і „Батькові - Союзові" та буде присвячене здебільша Дневі Матері.

В. Б.

Загальні Збори „Союзу Українських Купців" Нюарку й околиці

27-го березня 1962 р. відбулися Звичайні Загальні Збори Українських Купців міста Нюарку і околиці для перевибору управи на 1962-63-тий рік. До Президії Загальних Зборів вибрано на голову Романа Ричка, Івана Пеленського як заступника і Осипа Голинського секретаря.

Предсідник Роман Ричок вітав від імени Президії і Управи всіх присутніх членів і достойних гостей, між ними конгресмена Мілера і кандидата на мейора Ірвінгтону п. Мекена.

Справоздання про діяльність Союзу Купців за минулий рік здавав голова уступаючої Управи Михайло Матіяш, Теодор Вислоцький як заступник і С. Зятик — секретар.

Після дискусії над звітами вибрано нову управу в такому складі: Михайло Матіяш — голова, Роман Ричок — 1-ий заступник, Антін Лазірко — 2-ий заст., Петро Мельник — секретар, Петро Семенюк — скарбник, Юрій Іванків — організаційний реф.

До Контрольної Комісії ввійшли: д-р С. Янів, Ярослав Яворський і Филип Чуй. Члени Управи: Теодор Вислоцький, І. Луків та Г. Венке. Милою несподіванкою Зборів була присутність майже всіх членів, яких нараховує Товариство понад 50. Всі гарно між собою співпрацюють і є вигляди, що ця Організація стане одною з найповажніших на терені Нюарку. Після зборів, як звичайно у бизнесменів, відбулась смачна перекуска і товариська гутірка.

О. Л.

Латинські країни критикують американську програму Союз для Поступу

Буенос Айрес. — Делеґати американських країн на зборах Міжамериканського Банку Розвитку критикували американську допомогу так званий Союз для Поступу. Колюмбійський міністер фінансів сказав, що його країна втратила три рази більше внаслідок зменшення цін на каву, ніж дістала кредиту від Союзу для Поступу. На думку цього міністра найважливішим засобом допомоги був би довготерміновий договір в справі кави. Як довго не буде розв'язана справа кави, казав сеньйор Мехія, так довго навіть і найбільша допомога з-за кордону не додасть нової крови нашим економікам, тільки буде заспокоюючим засобом, щоб не дійшло до повної руїни. Але представники латинських американських держав не взяли до уваги того, що ЗДА намовляли европейських і африканських консументів приєднатись до порозуміння в справі кави. Представник Колюмбії не згадав, що ЗДА рекомендували латинським країнам, щоб вони почали самі собі допомагати та розбудовувати економіку.

● Президент корпорації Карнегі Джан В. Гарднер заявив, що якщо студент коледжу має якісь недомагання в читанні, то за це треба обвинувачувати учителя того студента ще в першій клясі народної школи. В коледжі професори мусять надолужувати те, що занедбали вчителі народної школи.

ЮВІЛЕЙНА КОНВЕНЦІЯ УНСОЮЗУ ВКЛЮЧАТИМЕ РОЗВАГОВІ ІМПРЕЗИ

Ню Йорк, 20 квітня 1962. —Сьогодні в приміщенні Народного Дому в Ню Йорку відбулися чергові окружні збори представників 38 Відділів УНСоюзу, об'єднаних в метрополітальному окружному Комітеті УНСоюзу. Вибори були майже цілковито присвячені недалекій ювілейній 25 конвенції УНСоюзу, яка вперше в історії УНСоюзу відбудеться в Ню Йорку, осідку найбільшої української громади поза Україною. Збори обговорювали побутові справи конвенції, а зокрема її розвагові імпрези. У звітах голов поодиноких конвенційних Комітетів, а саме інсп. Івана Василишина, Василя Цюпи, судді Миколи Шпитка та адвоката Івана Флиса, голови метрополітальної округи і голови конвенційного Комітету, який склав справоздання також за неприявного Волтера Кловзника, пробивалося бажання, щоб недалека конвенція була не лише діловою, але також різноманітною і приємною. В неділю перед конвенцією, 20 травня ц. р., заходом цього Комітету відбудеться в Ню Йорку в залі Фешен Інституту вистава української опери Миколи Аркаса „Катерина", при найкращій обсаді українських професійних сил. Квитки на цю рідкісну імпрезу можна вже набути в українських книгарнях в Ню Йорку та у В. Цюпи. В понеділок плянується прийняття для делеґатів у Народному Домі в Ню Йорку, а у вівторок у Джерзі Ситі, заходом місцевих окружних комітетів. В четвер відбудеться традиційний конвенційний бенкет в готелі „Ню Йоркер", з багатою мистецькою програмою. На цьому бенкеті будуть відзначені найбільш заслужені союзові організатори. Окремий комітет дбатиме про розвагу для родин делеґатів, а саме про оглядини Ню Йорку, відвідини театрів, прогулянку Гудсоном тощо. Побіч конвенційної залі буде влаштована виставка українського мистецтва та видань УНСоюзу. Окремий комітет приготовляє конвенційний журнал, з цікавим змістом та знімками делеґатів, які пришлють свої знімки й оплату дол. 5. не пізніше,, як до кінця наступного тижня.

Після обговорення цих справ, голова наради адв. І. Флис попросив до слова приявних на нараді гол. секретаря Я. Падоха і гол. предсідника И. Лисогора. Я. Падох подав числові висліди конвенційної кампанії за 3 місяці цього року і погратулював окрузі за здобуття нею першого місця поміж усіми округами УНСоюзу. Ця округа приєднала 285 членів, тобто 16 відс. загального числа нових членів, приєднаних для УНС у першому чвертьріччі цього року, а саме 1,377 членів. Дальша успішна організаційна праця Відділів Нюйоркської округи може запевнити їй перше місце у цій конвенційній кампанії, тим більше, що покищо далеко поза Ню Йорком залишився минулорічний переможець — округа в Шикаго. Гол. секретар відмітив найбільш заслужених у цьому році діячів округи: Стефанію Галичин і Марію Душник та адв. Івана Флиса.

Гол. секретар Я. Падох закликав 43 делеґатів округи (10 відс. усіх делеґатів) та секретарів усіх 38 Відділів, як теж інших союзових діячів, до дальшої наполегливої праці для осягнення повного успіху конвенційної кампанії. Він висловив надію, що УНСоюз здобуде до конвенції, як намічено, щонайменше 2,000 членів. Гол. предсідник И. Лисогір подав загальний розвиток УНСоюзу та участь в ньому Нюйоркського стейту й округи. Нюйоркський стейт поволі виходить на перше місце у всьому УНСоюзі. Він підкреслив нові корисні зміни, уведені в УНСоюзі, а саме підвишку дивіденди, введення нових грамот, дивіденду від виплачених грамот і ін., та поінформував приявних про друк англомовної Енциклопедії Українознавства й закликав передплатити її для себе та для публічних бібліотек.

П. Стефанія Галичин запросила делеґатів і всіх приявних на посвячення нагробного каменя на могилі покійного Дмитра Галичина, кол. головного предсідника УНСоюзу, яке відбудеться в неділю 20-го травня ц. р. о год. 3-ій пополудні на Кальварійському кладовищі в Ню Йорку. Багато уваги присвячено справі стипендійного фонду, яку реферував делеґат С. Ковальчук. В дискусії над цими справами забирали голос: суддя Е. Ластовецький, д-р О. Соколишин, суддя М. Шпитко, мгр П. Ґой, пані М. Душник, інсп. І. Василишин, С. Кучма і ін. Зборами керував голова округи адв. І. Флис, секретарював В. Никифорук. Заповіджено, що збори делеґатів округи відбудуться в п'ятницю 4 травня ц. р. о год. 7.30 вечора в Українському Народному Домі в Брукліні.

Видання творів М. Фоменка

Минає рік від смерти одного з найвизначніших сучасних українських композиторів — Миколи Фоменка. Зараз після його смерти зорганізувався Громадський Комітет для збірки фондів на видання його творчої спадщини і здвигнення пам'ятника на його могилі.

Багато організацій і поодиноких громадян вже відгукнулися пожертвами. Віримо, що наше Громадянство дальшими жертвами допоможе виконати цей обов'язок супроти пам'яти нашого композитора і української культури.

В другім списку жертводавців на „Фонд Фоменка" є такі пожертви: Учні фортепіянової студії п. О. Бризгун-Соколик, Торонто $38.50, ОбВУА в Ню Гейвені, Конн. $27, проф. К. Коссенко $25, Люба Жук, Монтреал $15, по $10: О. Музиченко, Г. Мирошниченко, Л. Осінчук, Е. Чапельська, Яр. Славутич, (Едмонтон), В. Мілянська (Ню Гейвен), Л. Чикаленко, $6, по $5: Л. Терещенко, А. Працищук, по $2: К. Лехіцька, В. Палідвор, по $1: Л. Вікул, С. Нагірна, П. Бакуменко, Н. Хоманчук.

З листи ч. 9 пані Лагодинської - Залеської в Боффало $108, а саме: УМІ — школа в Боффало $20, по $10: Г. О. Залеські, Н. Стецьків, по $5: д-р С. Дорощак, д-р Р. Топольницький, Ю. Осадца, по $3: П. Остапчук, О. Мохнач, інж. О. Криницький, д-р Б. Салабан, по $2: М. Проценко, інж. Метіль, А. Мосійчук, К. Дзюба, інж. Б. Пашківський, Р. Волинець, З. Яцишин, П. Самутин, А. Негребецький, М. Саган, О. Чмола $1.50, по $1: д-р М. Лоза, М. Ганицька, М. Пінкас, М. Салдит, К. Коцай, інж. Р. Щуровський, С. Душенко, В. Волошинюк, В. Райца, о. Л. Квартирук, А. Крих, В. Польовий, Паринюк, В. Яворенко, М. Матух, І. Андріюк, А. Ткачук, І. Заньків, Л. Осташук, С. Л. 50 ц.

Всім ВШП. Жертводавцям щире спасибі!

Дальші пожертви проситься пересилати на адресу:

W. Cisyk, 95-26 92nd Street, Ozone Park 16, N.Y., L.I., або "Selfreliance", 98 Second Ave., New York 3, N.Y., конто 2515 (Фонд Фоменка).

Громадський Комітет „Фонду Фоменка".

ПЕТРО ЛИКТЕЙ

(Посмертна згадка)

Стоїмо над свіжою могилою, в сороковий день, після ненадійної смерти трудолюбимої людини, прикладного патріота і практикуючого християнина бл. п. Петра Ликтея, який відійшов у вічність на 65 році життя, в дні 1-го лютого 1962 року.

Покійний залишив в смутку дружину Єву, братанича Ярослава з дружиною та донечкою в Ютиці, трьох братів: Тимотея, Михайла і Василя в Україні, братову в Ню Йорку та цілу українську спільноту в Ютиці. Покійний народився в селі Тростянець, Бережанського повіту, західна Україна.

Молодим юнаком, в 1913 р. прибув до Америки, шукаючи волі та кращої долі, оселившись в Литл Фолсі, Ню Йорк, де і вступив в ряди УНСоюзу в 1916 році. Переїхавши до Ютики, Н. И., в1918 році, де по короткому часі одружився з Євою Каменецькою. На протязі цілого трудолюбимого життя, покійний Петро проявляв велику активність в суспільно - громадському житті, ніколи не жалував труду, ані грошей на народні цілі, завжди був передовим жертводавцем, і тим самим других заохочував до пожертв на визвольну боротьбу рідного Краю.

На протязі 46-літнього членства в УНСоюзі, занимав пости в місцевому Відділі предсідника, секретаря та касира і був кількакратним делеґатом на Союзових Конвенціях.

Покійний Петро присвятив багато уваги новій іміґрації, за що його уважається „добродієм нової української іміґрації в Ютиці". Коли в 1949 році масово почала приїздити нова іміґрація, ЗУАДК спрямував до Ютики кілька десяток родин, приміщенням для тих родин була місцева церковна заля, а справжнім опікуном для прохарчування був бл. п. Петро Ликтей.

Ми були свідками, коли покійний привозив з власної крамниці харчі, і то в більшій кількості, не питаючи нікого, хто і коли заплатить, бо покійний жалів голодних дітей і виснажених батьків, а таємницю заплати забрав зі собою перед Всевишнього.

Заупокійні панахиди відправив в п'ятницю 2-го лютого о. парох Богдан Смик та в суботу 3-го лютого о. Йосиф Лукасевич, в похоронному заведенні, при участі родини, та знайомих. Похоронні обряди відбулися в неділю 4-го лютого, в українській католицькій церкві св. Володимира Великого, з участю оо. Богдана Смика, Івана Корчинського та Йосифа Лукасевича, при великому здвизі народу.

Доказом любови до бл. п. Петра Ликтея було тим, що понад 70 автомобілевий караван, відпровадив свого „добродія" на вічний спочинок на цвинтар св. Володимира.

Під час тризни по покійному, на пропозицію автора оцеї згадки, присутні зложили $25 на побудову пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, як тривкий спомин по людині, яка завжди жертвувала на добродійні цілі. Спи спокійно дорогий „Добродію", ми обіцяємо іти за Твоїм прикладом, сповняти обов'язки супроти нашої поневоленої Батьківщини, яку Ти понад усе так щиро любив.

Хай американська вільна земля буде Тобі легкою. — Вічна Тобі Пам'ять!

Володимир Запарайок

Вісті з Мюнхену

Протест німецького уряду в Москві

Мюнхен (вл). — 25 березня відбулися тут, в готелю „Пляцель", чергові загальні збори Німецько - Словацького Товариства. У зборах взяли участь кілька десятків словаків та німців, а також представники румунської і української громад. Після вислухання звітів і дискусії, збори вибрали нову Управу Т-ва на чолі з послом Гербертом Прохазкою, відомим прихильником поневолених Москвою народів. Посол Прохазка втішається в еміґраційних колах особливою симпатією, завдяки його відважним виступам в Баварському парляменті в обороні еміґрантів. В своєму експозе, як новообраний Голова Товариства, закликав д-р Прохазка еміґрантів об'єднатися в один фронт і посилити свою боротьбу за свободу і елементарні права людини та народів і розказав про висліди його парляментарної інтерпеляції в їх обороні. Вказуючи на розкриті злочинні вбивства, доконані аґентом Сташинським, посол Г. Прохазка казав, що Німеччина повинна запротестувати в Москві проти дії московських аґентів в Баварії і Німеччині. На інтерпеляцію в цій справі прем'єр Баварії заявив, що уряд посилить боротьбу проти аґентури і буде також вимагати від уряду в Бонні складення в Москві протесту проти висилання до Німеччини аґентів з злочинними дорученнями.

В річницю смерти Північно-кавказького політика

Мюнхен, 26 березня. — Мюнхенська громада північних кавказців вшанувала в першу річницю смерти, пам'ять свого президента проф. дипл. інж. Ахмеда-Набі Магоми. На заупокійний обід запросила Північно - Кавказька громада також представників Антибольшевицького Бльоку Народів та Української Національної Ради. АБН заступали Слава Стецько і князь Накашідзе, УНРаду — інж. Андрієвський Д. З українців був ще присутній інж. С. Довгаль та В. Леник.

Жалібний обід був попереджений магометанською молитвою, яку провів головний Імам для магометан в Німеччині, Нурудін Наманґані. Про заслуги пок. проф. Магоми говорили проф. Кантемір та секретар релігійного уряду магометан в Німеччині Гассан Кассасп.

Зустріч з Марією Балук

За ініціятивою Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку в залі Українського Інституту Америки відбулася перша зустріч українського громадянства з молодою оперовою співачкою Марією Балук. Зустріч стала особливо хвилюючою, коли виявилося, що панна Балук народилася в м. Берісо, в Арґентині, в родині працьовитих, із шляхетною душею, українських переселенців з Галичини, і майже вільно володіє українською мовою, почуває себе українкою, а в її репертуарі, крім арій з різних опер, є багато українських пісень. Тому зустріч цієї співачки з слухачами переросла в символічну зустріч арґентинської України з Україною американською, зустріч радісну й оптимістичну.

Слухачів полонив і різноманітний репертуар молодої співачки, її повний сили й ніжности голос (драматичне сопрано), і манера виконання: Марія Балук живе в пісні. Акомпаніятор Еді Фериаціо легко і впевнено провів свою частину, показавши яка близька італійцеві українська пісня і як тонко він її відчуває.

Марія Балук проспівала низку пісень арґентинських композиторів, а також Лисенка і Нижанківського. А на прохання ще кілька українських пісень, між ними й народні, музику до яких дуже оригінальну й барвисту написав на українські тексти видатний арґентинський композитор Нунез, між іншим, ін автор опери „Іль Індіо", що з успіхом ішла минулого року в „Ля Скалі" в Мілані. В кожному нюансі голосу Марії Балук відчувалася велика творча школа славетного італійського майстра і педагога проф. А. Матіолі. Квіти і довгі щирі оплески були порівну нагородою як нашій майбутній Саломеї Крушельницькій, так і назвав проф. А. Маціолі свою талановиту ученицю, так і її вчителеві та батькам Марії Балук, які і в арґентинських степах виховали свою доньку українською людиною.

Марія Балук — великий талант.

Л. Н.

Індекс цін в березні становив 105 відсотків

Вашингтон. — Департамент праці повідомляє, що індекс цін в березні цього року збільшився на 0.2 відсотка і становив 105 відсотків в порівнянні з пересічними цінами з 1957-1959 років, коли він виносив 100. В лютому цього року індекс становив 104.8. Збільшення індексу сталося внаслідок подорожчання одіння, медичної опіки, свіжих овочів і городини та вживаних авт і меблів. Зменшилися були ціни на харчі і транспорт, але подорожчання одіння і медичної опіки було більше, як подешевшання деяких продуктів, тому зріс індекс цін в березні ц.р. Передбачають, що і в квітні індекс цін збільшиться.

Коло 100 сіл зруйнованих у повстанні курдів проти Іраку

Вейрут. — Згідно з вістками, отриманими з Іраку, повстання курдів в гористій північній частині Іраку проти режиму генерала Абдула Карім Кассіма спричинило знищення коло ста сіл. Те повстання почалось наприкінці березня ц. р., прийнявши ширші розміри, як у вересні мин. року, коли - то війська Іраку справились з повстанцями досить швидко. Повстанці, що ними проводять вишколені в Совєтах курди, лідером яких є Муллах Мустафа аль Барзані, вимагають створення в рямцях держави Іраку автономної країни Курдистан. Однак вони воюють також проти режиму Карім Кассіма і тому той іракський диктатор не входить із курдами у ніякі переговори. Курдійські партизани скриваються в неприступних і тільки їм добре знайомих горах на кордоні Іраку та Туреччини й Ірану і роблять відтіль випади та влаштовують засідки на іракських вояків. Таким чином згинуло вже сто вояків. Командування Іраку мститься на селах, які дають повстанцям харчі, гроші й одяг та бомбардує села з літаків, без особливої шкоди для партизанських загонів. В Іраку поставлено поза законом Курдійську демократичну партію. Совєти використовують невдоволення свободолюбних курдів, граючи ролю їхніх „опікунів". Курди насправді живуть в Іраку, Ірані, Туреччині і Сирії та в підсовєтській Вірменії й Азарбейджані. Курдійські націоналісти мріють про великий Курдистан, який з'єднив би ввесь їх нарід.

Короткі вістки

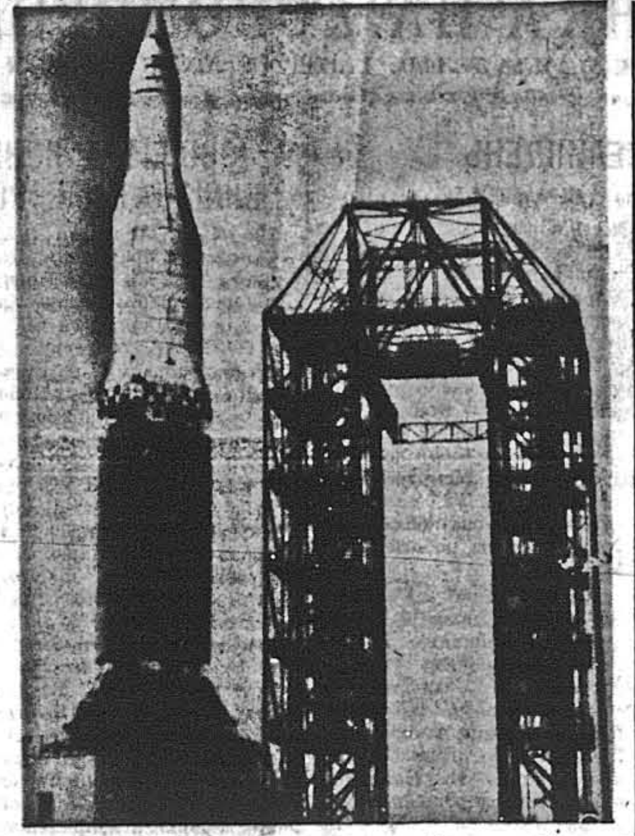
● Югославські комуністи дуже вдоволені вислідами відвідин совєтського міністра закордонних справ Андрея Громика. Москва, зайнята своїм ідеологічно - доктринальним спором з китайськими і албанськими комуністами, ніби лагідніше дивиться на югославських „ревізіоністів" і погодилась на тісніші торговельні взаємини, як на найпрактичніший шлях наближення між СССР і Югославією.

● До Індонезії прибув перший закордонний відділ добровільців для війни проти Голляндії за Нову Ґвінею. З Сінґапуру приїхало 35 добровільців, між ними одна китайка. Речник Індонезії не заперечив, що численні „добровільці" можуть з'явитися з комуністичного Китаю і Совєтського Союзу.

● Новим амбасадором Об'єднаної Арабської Республіки в Об'єднаних Націях став Махмуд Ріяд, який став наступником Омара Люфті, що став заступником генерального секретаря Об'єднаних Націй для спеціяльних політичних справ.

● Журналісти - карикатуристи на своїх зборах в Ню Йорку нарікають на те, що зменшується почуття гумору серед читачів американських газет і ті читачі почуваються ображеними нарисованими карикатурами, які не мають на цілі нікого ображати.

САТУРН ГОТОВИЙ ДО ПРОБНОГО ЛЕТУ



Ракета Сатурн Ц-І заінстальована на своїй випускній основі в Кейп Канаверал на Флориді і приготована до лету. Випущення цієї ракети буде надалі тільки випущенням бустеру цієї ракети, наймогутнішого з усіх дотеперішніх. Дві інші частини цієї ракети виповнені для ваги водою, яка під час лету в космічних просторах буде розпилена для витворення хмари льодових частинок.

ПАНЬКО КУЛІШ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

називає цей рух „диким варварством". Ці його погляди найкраще виявились у повісті „Чорна Рада".

Переїхавши з Галичини до Польщі, Куліш обізнається з польськими архівами і ще більше переймається думкою, що поляки були носіями культури в Україні, що Козацтво не мало в собі державних ідеалів і часто виступало тільки, як темна сліпа сила. Куліш виправдує навіть Переяславську угоду з Москвою, хоч і не зрікається погляду про окремішність української нації.

Треба згадати й про інші історичні твори Куліша, як „Михайло Чернишенко" або „Сотник Шрамко та його сини". Це був період захоплення Куліша романами Вальтера Скота, і вплив цього відомого англійського романіста відбився в цих його ранніх історичних працях.
дання популярної „Сільської Бібліотеки" і видав понад 40 книжок.

1860 року Куліш заклав альманах „Хата" і брав най-

Куліш був членом Кирило-Методіївського Братства, був за це заарештований і сидів у Петропавлівській фортеці в Петербурзі. Після суду він був висланий до м. Тули. Але й у цей період він не залишає культурної праці і, відбувши заслання, знову вертається до Петербурґу, де в той час концентрувалось українське культурне життя, щоб знову взяти активну участь у спільній роботі.

Куліш-поет менше знаний в історії української літератури, ніж Куліш- повістяр, історик, видавець і журналіст. Але його поетичні твори також мають чимале значення. Крім згаданої вже поеми „Україна", Куліш написав цілий ряд поетичних творів. Правда, його нескінчений автобіографічний роман „сімейно-альбомна поезія" був лише пробою пера перед поважною поетичною роботою. Подорожуючи за кордоном, він написав чимало віршів про Україну і видав їх згодом під назвою „Досвітки". Далі пішли збірки „Хуторна поезія" та „Дзвін", історична поема „Великі проводи", „Драматична трилогія", дві поеми „Грицько Сковорода" і „Куліш у пеклі" та велика збірка перекладних творів европейських поетів „Позичена Кобза". Куліш переклав також на українську мову майже цілу Біблію.

Окремо треба згадати працю Куліша над українським правописом. Цей правопис з деякими пізнішими удосконаленнями увійшов у життя під назвою „кулішівка".

З матеріяльною допомогою декого із заможних українських діячів, Куліш у 1856 р. закладає в Петербурзі українську друкарню і починає видання „Записки о Южной Росії". Ці записки були справжньою енциклопедією українознавства. Там друкувались твори Шевченка (наприклад, „Наймичка"), Квітки - Основ'яненка, Марка Вовчка та ін. Одночасно розпочав він ви-

активнішу участь у виданні місячника „Основа". У цьому журналі працювали всі визначні українські сили. Сам Куліш умістив там багато своїх статтей з історії української літератури, а також з історії України.

Після повороту з Польщі Куліш уже не міг розв'язати конфліктів, що виникли в нього з українським суспільством внаслідок його особистої вдачі, а також його поглядів на історію України. Забутий усіма, він поселився на своєму хуторі Матронівці, „тихій Ганниній пустині", як він його називав, заглибившись у наукову працю. Помер Куліш 14 лютого 1897 року.

С. Томашівський у статті про Куліша („Літ. - Науковий Вісник" 1901) писав: „В історії — ідеолог без синтез, у філософії — фантаст без ідеї, у суспільному житті — народник без демократизму, у національному — культурник без розуміння культури, в політиці — український патріот, що ненавидить України з любови до неї і шкодить їй . . ."

П. Стебницький у „Книгарі" за 1919 рік (ч. 23-24) писав: „Єдине, що ніколи не зраджувало Куліша — це індивідуальна робота для українського слова і рідної культури. При всіх його хитаннях і змінах орієнтації, при всіх капризах і фантазіях, при всіх своїх демонстративних заявах про зламання свого українського пера, — він був і довіку зостався „лицарем - невмиракою" якнайширше інтерпретованої української культурної ідеї".

У „Драматичній Трилогії" Куліша образ лицаря „сумного образу", як назвав його М. Зеров, — козака Байди нагадує образ самого „несамовитого Панька". Як і Байда в поемі, не знайшовши в Україні ґрунту для правдивого простодушного козацтва - лицарства, кидається думкою то до москаля, то до турчина, то до ляха, щоб кінець-кінцем прийти до висновку:

Шукав я правди по світах широких,
Коло престолів золотих, високих,
Та бачу, що шкода її шукати,
Окрім своєї взброснеї хати...

(М. Зеров, „До джерел")

Зі спорту

„ТРИЗУБ" — МАДЯРИ 1:2 (1:1)

22-го квітня, в присутності поверх 4,000 глядачів розіграно у Філядельфії перші змагання за фінал сходу чаші ЗДА, виграні заслужено Мадярами з Ню Йорку.

Сама гра була емоційна і Мадяри мали більшу частину з неї, а також і більше підворітних нагод. Початок був непевний з обидвох сторін. Санчез перестрілював ворота, потім Мадяри мали наріжняк, а багато їх було по обидвох сторонах.

В 7-ій хв. Мадяри атакують, з правого крила м'яч переходить на ліве, сфавльований Віні лежить на землі і некритий криловий посилає низький, гострий стріл у ріг сітки. Мадяри дальше тиснуть, виконують два підворітні вільні та наріжняка. Бородяк знов грається і тратить м'ячі замість подавати їх.

У 25-ій хв. з правого крила Ілай з вільного точно подає м'яч некритому Бонецці. Цей стріляє анемічно, м'яч плутається в ногах воротаря та оборонця і врешті заходить у сітку. Необставлений Вірба знаходиться сам-на-сам перед нашими воротами, але високий стріл йде поверх воріт.

У другій половині Мадяри тиснуть і у 3-ій хв. необставлений лівий лучник Домбороцкі стріляє і Вашаров вдруге витягає м'яч із сітки. На місце Горзелінґа і Тота на крила входять Манджіні і Длуґош і наш напад трохи оживає, але середня трійка не розуміє себе. Блукає і без інтуїції до партнерів є Бонецці, Санчез заповільний до швидких противників, Ферейра працьовитий ногами і язиком.

Наша середня трійка забула стріляти. Їх виручає Длуґош і Ілай з помочі, посилаючи гостинця до противних воріт. Пробуджується Ферейра, стріляє, але бравурною робінзонадою воротар Генні показує свою клясу. Бородяк кидається з кулаками на противника, це саме сталося і проти Відлінґу у півфіналі, і таким неопанованим вибухам пора покласти край. І знов стріляє Ферейра, без цілі та з великої віддалі.

У Мадярів оборонні лінії добрі і вирівняні, проте відзначилися воротар та середущий помічник. У нападі середуща трійка, а особливо швидкий та тяжкий до криття Вірба, раніше змагун Тризуба, так як Домбороцкі, та Горват.

У Тризубі, Вашарові мало можна закинути, Рач кращий від Бородяка, у помочі Ілай видніший за Кравця, Віні нижче свого рівня. У нападі Тот небезпечний у проривах, але задовго задержує м'ячі. Про середню трійку, яка може трохи перезріла у літах, ми вже говорили. Працьовитий Горзелінґ, Длуґош притомний, а Манджіні кращий, як у попередніх змаганнях.

Суддя Крафт, хоч добрий, дозволяв Мадярам деякі „ліценції неспортові", з яких впала перша брама проти Тризуба. У відплатних змаганнях Тризуб матиме такі самі шанси в Ню Йорку, як і Мадяри у Філядельфії, м'яч круглий і наша дружина, що вже два рази вписалася на чаші, має шанси і втерти свій підпис покласти. Але без бажання та більшої жертвенности як цього разу — це залежить від нас.

Склад Тризуба: Вашаров, — Бородяк, Рач, — Кравець, Віні, Ілай, — Горзелінґ (Манджіні), Ферейра, Бонецці, Санчез, Тот (Длуґош).

Ф. Лукіянович

ШОТЛЯНДІЯ ПЕРЕМОГЛА АНГЛІЮ У ФУТБОЛІ

Футболісти збірної Шотляндії здобули велику перемогу над репрезентантацією Англії 2:0 в рішальних змаганнях за першість Великої Британії в Глясгов, яким приглядалося 135,000 глядачів. Шотляндія перемогла вперше від 1937 року Англію і то власне збірну Англії, яка візьме участь в мистецтвах світу в Чіле. Змагання ці відбулися в Гемпден Парку 14 квітня 1962.

МАДЯРЩИНА ЗРЕМІСУВАЛА З УРУҐВАЄМ

В Будапешті, на стадіоні Неп, відбулися в присутності 92,000 глядачів міжнародні футбольні змагання між збірними Мадярщини та Уруґваю, які закінчилися нерішеною 1:1. Змагання відбулися 18 квітня.

ЧЕХИ ПЕРЕМОГЛИ ФЛЯМЕНГО

Репрезентація Чехословаччини, яка приготовляється до участи у світових першенствах футболу в Чіле, здобула перемогу над славною бразилійською одинадцяткою Фляменго з вислідом 4:2. Це були товариські змагання перед згаданими світовими мистецтвами кращих дружин світу у футболі. Вони відбулися 18-го квітня.

Чотири дні пізніше Фляменго перемогла в Палермо місцеву дружину з найвищої італійської футбольної Ліґи з вислідом 3:1.

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА ОСТАТОЧНО УСТИНЕНИЙ ПЛЯН СЕЗОНУ

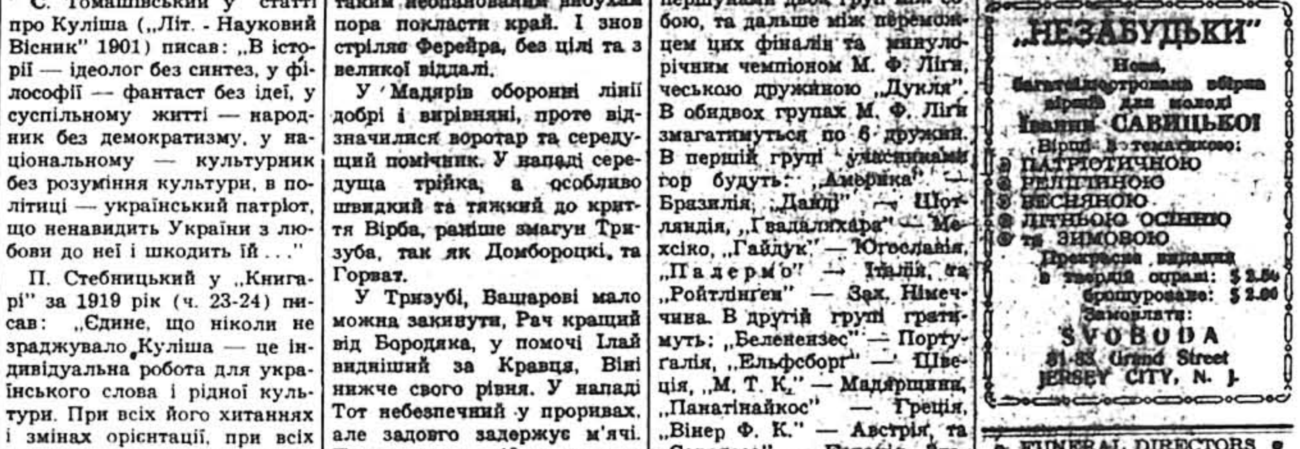
Міжнародна Футбольна Ліґа, яка має за собою вже два успішні сезони в Ню Йорку, почне свої цьогорічні гри вже 20-го травня 1962 подвійними змаганнями на Трайборо Стадіоні в Ню Йорку. Календарець змагань передбачує 12 подвійних змагань в неділі, починаючи від 20-го травня до 29 липня 1962, а крім цього в серпні фінальні гри між першунами двох груп між собою, та дальше між переможцем цих фіналів та минулорічним чемпіоном М. Ф. Ліґи, чеською дружиною „Дукля". В обидвох групах М. Ф. Ліґи змагатимуться по 6 дружин. В першій групі учасниками гор будуть: „Америка" — Бразилія, „Данді" — Шотляндія, „Ґвадаляхара" — Мехсіко, „Гайдук" — Югославія, „Палермо" — Італія, та „Ройтлінґен" — Зах. Німеччина. В другій групі гратимуть: „Беленензес" — Портуґалія, „Ельфсборг" — Швеція, „М. Т. К." — Мадярщина, „Панатінайкос" — Греція, „Вінер Ф. К." — Австрія, та „Сараґоса" — Еспанія. Згадувана раніше дружина „Ґурніка" з Польщі участи в грах М. Ф. Ліґи не візьме.

З тридцяти зустрічей обидвох груп 24 відбудуться на Трайборо Стадіоні в Ню Йорку, а шість в інших місцевостях: 4 в Шікаґо, 1 в Чікопі, Масс. та 1 в Ґвадаляхарі, Мехіко.

Управа М. Ф. Ліґи заопікується, як це було і в попередніх сезонах, дружиною юнаків, яка складатиметься з вибраних в середніх школах кращих футболістів. Минулого року в цій дружині були теж українці і Мирон Гура здобув серед них вибрання звання найкращого змагуна. Субота та неділя 23 і 24 червня зарезервована на турнір юнаків, в яких візьмуть участь кращі дружини, зайнявшені управою М. Ф. Ліґи.

в. с.

Тарзан, ч. 4829. Удар в голову!



Зближається ваш час, — глузував знахар. — Зачекайте — перервав Тарзан. — Я маю щось сказати тільки вам самим.

— Просьба перед смертю? — насміхався Собіто, і зблизився до мавполюда . . .

Але нагло він дістав несамовитий удар ногою в голову і завертівся назад себе!